

Luonnonsuojelulain oikeudellinen arviointi

Paula Leskinen

Suomen ympäristökeskus SYKE

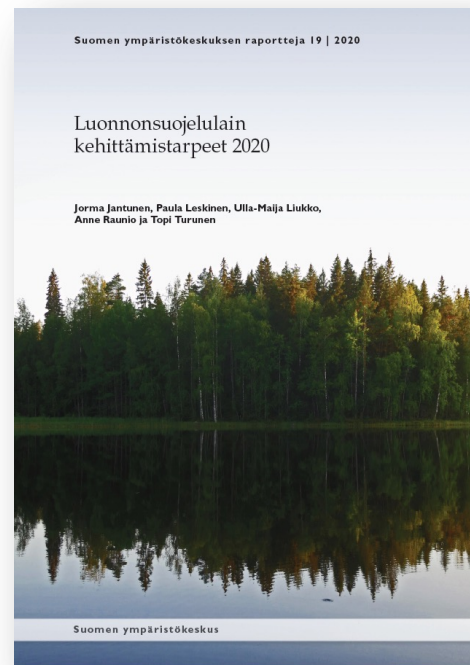
2.9.2021

Esityksen rakenne

- Esityksen tausta
- Luonnon monimuotoisuuden tila ja siihen liittyvistä tavoitteista
- Eräitä lainsäädännön muutostarpeita
- Lopuksi

Esityksen tausta

- Esitys perustuu
  - *Jantunen, J., Leskinen, P., Liukko, U.-M., Raunio, A. & Turunen, T. Luonnonsuojelulain kehittämistarpeet 2020. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 19/2020*
    - Julkaistiin keväällä 2020
    - Rajaukset: ei tarkasteltu ekologista kompensatiota, ei myöskään esitetty erillisiä johtopäätöksiä luonnon monimuotoisuuden ja ilmastonmuutoksen kytkennöistä
    - Toteutus dokumenttianalyysinä
  - Päivitettiin edellistä toimivuusarviointia 2010: *Similä, J., Raunio, A., Hildén, M. & Anttila, S. 2010. Luonnonsuojelulainsäädännön arviointi – Lain toimivuus ja kehittämistarpeet. Suomen ympäristö 27/2010*

Luonnon monimuotoisuuden tila

- Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen jatkuu niin Suomessa kuin maailmanlaajuisestikin
  - Suomen luontotyypeistä uhanalaisia 48 %
    - Arviointi 2018: 400 luontotyyppiä
    - Luontotyyppien tila pääosin heikentynyt verrattuna edelliseen arviointiin vuodelta 2008
  - Suomen eliölajeista uhanalaisia 12 %
    - Arviointi 2019: noin 22 000 lajia
    - Uhanalaisuus lisääntynyt 10 vuodessa
  - Luonnon köyhtyminen globaali trendi (Kansainvälisen Luontopaneelin (IPBES) globaali raportti luonnon monimuotoisuudesta ja ekosysteemipalveluista 2019)
- Monimuotoisuuteen vaikuttavat: metsätalous, maatalouden muutokset, rakentaminen ja tehostuva maankäyttö, erilaiset luontoon kohdistuvat päästöt⁴ sekä ilmastonmuutos

Monimuotoisuustavoitteita ei saavutettu

- Tavoite luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi vuoteen 2020 mennessä asetettiin biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen (SopS 78/1994, CBD) Nagoyan osapuolikokouksessa vuonna 2010
  - tavoite sisällytettiin EU:n biodiversiteettistrategiaan sekä valtioneuvoston periaatepäätökseen Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategiasta vuosiksi 2012–2020
    - ➔ Ei saavutettu vuoteen 2020 mennessä
- Tavoitteiden päivitys
  - YK:n biodiversiteettisopimus – post 2020 tavoitteet: COP15 (Kunming, Kiina 2021-2022)
  - EU:n biodiversiteettistrategia 2020 (köyhtymisen pysäyttäminen vuoteen 2030 mennessä)

Lainsäädännön muutostarpeet – Nostoja ehdotuksista

- Lainsäädännön rakenteeseen liittyvät kehittämistarpeet
  - Luonnonsuojelun keinovalikoimaa laajennettava
    - Muutoksia lain rakenteeseen (esim. ekologinen kompensatio/vapaaehtoiset luonnonsuojeluohjelmat)
    - Vahvempia keinoja: arvokkaiden luontokohteiden kytkeytyvyys, niiden ulkopuolisten alueiden maankäyttö ja metsien käsittely sekä muu luonnonvarojen käytön ohjaus
  - Suunnittelujärjestelmä ja eri tahojen vastuut
- Ekologisten prosessien toimivuus
  - Suojelualueiden ja niiden ulkopuolisen ympäristön muodostaman kokonaisuuden suunnittelu
  - Luonnonsuojelualueen perustamisedellytyksissä voitaisiin huomioida alueen merkittävyys luonnon kytkeytyvyyden kannalta
  - Haitallisten vaikutusten lieventämishierarkia luontoa muuttavissa hankkeissa

Lainsäädännön muutostarpeet – Nostoja ehdotuksista

- Luontotyyppien suojelun vahvistaminen
  - LSL 29 §:n suojeltujen luontotyyppien määritelmiä ja rajausperusteita tarpeen tarkistaa
    - Luontotyyppien joukkoa on tarpeen laajentaa (luonnonsuojelulakia, metsälakia ja vesilakia perusteltua tarkastella yhdessä)
  - Ekologisen kompensaation liittäminen poikkeamislupiin
  - Uhanalaisten luontotyyppien lisääminen luonnonsuojelulakiin –ja asetukseen
  - Hoidon ja ennallistamisen lisääminen
  - Luontotyyppisuojelun hallinnon keventäminen ja kustannustehokkuuden parantaminen
- Lajien suojelun vahvistaminen
  - Säännösten selkiyttäminen
  - Uhanalaisten lajien asemaa perusteltua vahvistaa
  - Lajisuojelun keinovalikoiman täydennys

Lainsäädännön muutostarpeet – Nostoja ehdotuksista

- Kansallinen Natura-sääntely
  - Varovaisuusperiaatteen asema Natura-sääntelyn tulkintaa ohjaavana periaatteena
- Luonnon monimuotoisuutta koskevan tietopohjan vahvistaminen ja tiedon hallinta
  - Luontotyyppien esiintymätietojen hallintaan kattava tietojärjestelmä ja Lajitietokeskusta vastaava portaali
  - Luonnon monimuotoisuuden tilan seuranta tarpeen lisätä
  - Luontopaneelin asettamisesta ja sen tehtävistä olisi tarpeen säätää laissa
  - Suojelun kannustavuuden ja monimuotoisuuden edistämistehtävien kehittäminen
  - Voitaisiin vahvistaa kuntien potentiaalia edistää luonnon monimuotoisuutta

Lopuksi

- Vaikka suojelualueilla on olennainen asema luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa, luonnon monimuotoisuutta ja merkittäviä luontoarvoja olemassa myös suojelualueiden ulkopuolella
  - LSL yksinään ei voi estää luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä
- Suomella mahdollisuus pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen vuoteen 2030 mennessä (*Auvinen ym. 2020, Suomen biodiversiteettistrategian ja toimintaohjelman 2012–2020 toteutuksen ja vaikutusten arviointi*)
  - Vaatii poliittista yksimielisyyttä ja koko kansakunnan vahvaa sitoutumista sekä kaikkia sen osia läpäisevän ekologisen muutoksen kohti ekologisesti kestävämpää yhteiskuntaa

Kiitos!

S Y K E

Suomen ympäristökeskus SYKE | Finlands miljöcentral | Finnish Environment Institute | [syke.fi](https://www.syke.fi) | [ymparisto.fi](https://www.ymparisto.fi)